

UNA CASA AUSTERA I SENZILLA

ANTONI DALMAU

ANTONI DALMAU va néixer a Igualada el 1951. És polític i escriptor. Ha publicat *Pels camins de la història d'Igualada* (Premi de la Crítica Serra d'Or 1985), *Materials d'obra* i tres novel·les: *El cor de l'espiral* (*Diari íntim d'un conseller d'Agricultura*), *Capsa de records* i *Terra d'oblit* (*El vell camí dels càtars*), Premi Nèstor Luján de novel·la històrica 1997.

Sempre he estat un home de gustos senzills, en totes les facetes de la vida. És una afirmació, rotunda i clara, que m'agrada deixar dita de bon començament, de manera que tothom sàpiga per on aniran les coses. Ho repeteixo, doncs: sóc avui, i he estat sempre, un home de gustos senzills, acostumat a passar amb qualsevol cosa, enemic de la faramalla i dels excessos. No m'ha agradat mai, tampoc, complicar-me gaire l'existència, i si l'obtenció d'un bé possible havia de comportar posar en perill la meua manera de viure i d'entendre les coses, hi he renunciat sense cap mena de recança.

No és estrany, doncs, que quan vaig tenir els calés suficients per disposar de casa pròpia optés per un habitatge de dimensions reduïdes. En realitat, hauria pogut fer-me una residència molt més gran, ja que el solar del

Maresme que els meus pobres pares —al cel siguin— van deixar-me en herència tenia prou cabuda per contenir un edifici deu vegades més gran. Però jo, un home de gustos senzills, vaig acontentar-me amb una caseta petita i justa, on tenia tot allò que em feia falta: un menjador -sala d'estar no gaire gran, una cuina funcional americana —adossada en un dels extrems d'aquest menjador—, un bany relativament petit i una cambra per dormir on tot just cabia el meu llit i un armari. I res més. Tot m'era accessible i controlat, les despeses de manteniment hi eren mínimes i la meua solteria recalcitrant ja en tenia de sobres amb aquella superfície tan modesta. Jo era feliç d'aquesta manera.

A fora quedava un solar enorme, desvalgut, amb un pobre desmai en un dels quatre cantons que sobrevivia al pas de les estacions gràcies a una resistència que no tenia cap aparent explicació. Una paret de totxos encerclava el perímetre de la finca i evitava les mirades indiscretes d'aquells que mai no haurien comprès que un terreny tan gran contingués una casa tan petita. Però és que ells no podrien imaginar ni entendre que no tothom sospira per viure en una casa immensa i vistosa, farcida d'escalas, habitacions i nivells, caríssima de construcció i manteniment. Aquest era, doncs, el meu personalíssim model de vida i m'importava ben poc que els altres —uns *altres* d'una vastitud enorme, cal dir-ho tot— optessin per un model de vida que no era el meu.

El tema de la caseta del gos, però, ja va ser d'entrada diferent. Una cosa és que visquis sol com un mussol, i l'altra és que tinguis un gos a casa teva. Tot es trastoca, tot adquireix una dimensió distinta. El cas és que un

amic meu va fer-me saber, amb un fil de veu i el cor encongit, que hauria de sacrificar un pobre animaló a causa de l'excés de cria de la seva mare. Només d'arribar al meu coneixement l'anunci d'aquesta vil execució i ja em teniu fent-me càrrec d'una pobra bèstia que, sense mi, estava condemnada a una mort segura.

Així és que, tot d'un plegat, el meu món personal i domèstic va canviar radicalment: ara ja no era un home solter i solitari, sinó un home *amb gos*, condició que, per a qui l'hagi coneguda, és completament diferent. I un gos, com és natural, bé necessita un aixopluc mínim, un espai propi diferenciat que albergui la intimitat de la seva animal existència. Jo no el volia dintre casa —això sí que ho tenia ben clar, per raons que ara no són del cas—, de manera que vaig fer construir una cabanya per al meu gos en un racó del solar, prop del desmai, des d'on l'animal, lladrant i saltironant d'alegria, em venia a rebre cada cop que tornava a casa en acabar la feina. Vaig fer-li edificar un estatge modest i clàssic, d'aquests de teuladeta vermella a dos vessants. Però el solar ja no semblava tan buit com era abans, alguna cosa hi havia canviat: ja tenia dues modestes construccions que en trencaven l'evident monotonia.

El garatge sí que va ser tota una altra cosa, una autèntica revolució. Resulta que, explicat ras i curt, un bon dia d'hivern vaig decidir de comprar-me un cotxe, en comptes de continuar-me desplaçant amb la moto vella i ranquejant que em portava feia molt de temps pel camí de l'amargura. I el mateix venedor del vehicle —un home decidit d'aquests que sembla que disposin dels calés dels altres— ho va veure clar des del primer moment: si tenia

cotxe, necessitava garatge. Segons ell, un cotxe amb les prestacions i la qualitat del que jo pensava quedar-me no podia restar a mercè ni de la intempèrie de la naturalesa —el fred de l'hivern, la calor de l'estiu— ni de qualsevol lladre que un mal dia, com acabaria essent inevitable, posés els ulls precisament en un model de segona mà, potser sí, però molt ben conservat com ara el meu. Mentre descrivia el cobert que, segons ell, em feia tanta falta, l'home es va anar enfilant pel seu compte i ja veia, no sols l'habitable estricte per al cotxe, sinó també el garatge per a les bicicletes d'una canalla que no tinc pas, el petit obrador per a unes reparacions d'un mecànic que no és gens fàcil que jo sigui i el magatzem de les botes i els esquís d'un esportista d'hivern que sens dubte no seré.

Tant se val: el cas és que em vaig deixar construir el garatge com un apèndix necessari, com un complement indispensable del meu cotxe. I he de confessar que estic sorprès de la capacitat d'albergar trastos inútils i andròmines impensables que ha acabat tenint un cobert que va quedar situat a la banda esquerra de la porta d'accés a la finca. Jo mateix em sorprenia de veure el vell solar de l'herència dels meus pares —relativament tan buit fins feia poc— ocupat per cossos d'edifici que mai no havia previst i que ni tan sols tenia plena consciència d'haver volgut instal·lar amb totes les conseqüències. Sabia, és cert, que en dos moments potser precipitats de la meua vida recent havia volgut tenir gos i havia volgut tenir cotxe; ara bé, no em semblava que mai hagués pres el determini d'acompanyar la meua casa solitària i el meu desmai esllanguit amb la presència d'una cabanya i un

garatge. En el fons havia d'acceptar que l'adopció de certes decisions implicava complicar-me la vida en direccions que jo no controlava del tot, i això em molestava força, ja que tot plegat no s'adeia gens amb la imatge que jo em tenia feta de mi mateix: si jo havia optat per un model de vida discret i auster —això que deia al començament dels gustos senzills— ¿per què havia d'acceptar com a complements inseparables de la meua vida quotidiana la presència permanent d'una cabanya i un garatge que, en realitat, no formaven part del nucli de decisió personal d'adquirir un gos o bé un vehicle?

Oh, i si tot s'hagués acabat d'aquesta manera, rai. Però aleshores va produir-se el cas del dipòsit per a llenya, que ja va trencar tots els meus propis esquemes i, si em perdoneu la solemnitat i la rotunditat de l'expressió, va introduir una fractura radical en la meua manera de contemplar la meua pròpia casa del Maresme. Vull dir, senzillament, que hi ha un abans i un després d'aquesta història...

Tot va començar, com sempre, de la manera més simple, amb la recomanació insistent d'un altre amic convincent que, quan menys te n'adones, acaba decidint per tu. Jo havia comès la imprudència de queixar-me de manera lleu del fred que passava a casa quan arribava l'hivern, per manca d'un bon sistema de calefacció. La superfície que calia escalfar era certament escassa —ho he dit abans: un menjador - sala d'estar, una cuina americana adossada, un bany petit i un dormitori—, però en els mesos més freds m'acollien cada vespre un aire gèlid i unes parets glaçades que, amb el meu parell de modestes estufes, trigaven molt a esdevenir mínimament acollido-

res. Doncs bé: mala cosa acabava de dir, perquè el meu amic tenia la recepta infal·lible que posaria terme al meu terrible problema. La solució idònia, sense cap mena de dubte, era la llar de foc, i ell mateix n'havia fet l'experiència aquell últim hivern a casa seva. I és que, amb aquesta solució providencial, es resolien a satisfacció de l'usuari dos problemes d'una sola tirada: el fred s'esvaïa amb una gran rapidesa —«Res com una bona flamarada de foc de llenya per escalfar un *ambient*», deia amb entusiasme i professionalitat el meu amic— i, cosa tan important com la primera, només d'iniciar l'abrandament del foc, fugia a l'instant aquella fredor humida que marca la diferència entre un lloc inhòspit i gèlid i una autèntica casa.

A mi, la veritat, em semblava massa solució per a tan poc problema, però com em passa sovint a la vida —i ho de reconèixer: per a bé i per a mal, és un altre tret del meu caràcter—, vaig deixar-me endur per la seguretat a prova de bomba del meu amic. I ja teniu els paletes a casa construint una llar de foc obrada en un dels angles del meu menjador... i un dipòsit annex, també d'obra nova, que s'hi comunicava mitjançant una porta discreta. En aquest darrer cas es tractava d'un altre cobert, aquest cop per a la llenya i les mínimes eines que acompanyen l'encesa d'un foc domèstic, ja que, com afirmava amb gran aplom el meu amic, hauria estat absurd atapeir encara més el menjador - sala d'estar i privar-se d'una comoditat com aquesta. ¿Que calia fer llenya, recollir el brancatge i les estelles, preparar aquesta mena de maons de porexpan que hi ha al mercat per encendre les flames, aplegar la cendra acumulada?, doncs només calia obrir la porta

adjunta i tot ho tenies fàcil i còmode en el cobert contigu, on, per cert, aviat van començar a acumular-se els objectes més insòlits que us pugueu imaginar.

El cert és que, després, amb el temps, la pràctica dicta sense manies les seves pròpies normes i, passada la fallera dels primers quinze dies, jo vaig acabar encenent la llar de foc molt de tant en tant, i això per raons diverses i ben explicables totes: em donava una feinada de mil dimonis, fumejava avui sí i demà també, m'havia de preocupar d'adquirir la matèria primera necessària i, francament, si he de dir l'argument definitiu, no li acabava de veure la punta a un cerimonial tan íntim i laboriós per a un home com jo que, parlem clar, vivia sol com un mus-sol i se n'anava a dormir com les gallines. Quan les dues estufes d'abans es van acabar espatllant definitivament —o em va semblar que ja només feien una escalfor purament simbòlica— vaig comprar-ne dues de noves i vaig jubilar les dues de velles en un magnífic racó del dipòsit de la llenya, al costat de les eines de la llar de foc.

La llar, doncs, va deixar de complir la seva funció, o només va fer-ho de forma molt escadussera; el dipòsit de llenya, en canvi, va afegir la seva modesta i artificial arquitectura al conglomerat que, sense jo saber ben bé per què, s'estava formant amb el temps al vell solar dels meus pares. No era un model de previsió, certament, ni obeïa a cap disseny preconcebut: simplement, *hi era...* I, en el regne de les construccions imprevisibles, el dipòsit de la llenya era el rei indiscutit, un monument a l'absurd empeltat a l'edifici primigeni i destinat al cap i a la fi a contenir no res més que uns quants fogots i un nombre incomptable de trastos.

Jo ho veia i me n'adonava, i no hi trobava resposta ni sentit, és clar. Però em deixava terriblement incòmode aquella sensació que, tot amb tot, la casa havia mantingut un cert equilibri fins a l'arribada del dipòsit de la llenya i que aquest equilibri s'havia romput ara de manera inexorable. Per això em referia fa una estona a un abans i un després d'aquesta història: el solar, i la casa, i el desmai, ja no serien exactament el mateix amb posterioritat a l'aparició d'aquella espècie de gep que li havia sortit, en un dels seus costats, al menjador - sala d'estar.

Per dir-ho clar i net, és un cas completament diferent de l'ampliació de la cuina i del meu dormitori, una decisió presa amb tota consciència, planificada i executada amb ple coneixement de causa. Tot va venir del coneixement de la Rosalia, una noia moreneta de cos petit i geni molt viu, que un bon dia va aparèixer a la meua vida solitària. En realitat, no hi va comparèixer tota sola, sinó amb la inseparable companyia dels seus dos fills, fruit d'un matrimoni anterior fracassat. La veritat és que jo em vaig enamorar d'ella perdudament, sense límits, sense prevencions: la trobava terriblement decidida, xerraire, fins i tot bufona, i m'embadalia escoltant-la la mar d'estona sense haver de dir res, endut pel torrent de les seves paraules desbordants, que tot ho sabien, tot ho preveïen, tot ho resolien.

Era barcelonina. Treballava en algun racó més o menys obscur d'una vella oficina de viatges de l'Eixample i jo crec que, quan plegava i jo baixava a rebre-la dia sí dia no, m'abocava tots els projectes turístics que duia al pap i que la seva absència de contacte directe amb el públic li impedia de desplegar. No vull dir, amb això, que

es passés el dia parlant de viatges, és clar que no, sinó que ella estava cridada a mantenir una relació directa amb la gent i que, sens dubte, trobava a faltar aquest contacte. Per això li devia anar bé un home tan silenciós i tan discret com jo, que a penes la interrompia en les seves llargues intervencions i monòlegs sobre tota mena de qüestions.

El cas és que la nostra relació va anar endavant, per més que mai no es parlava de projectes comuns de futur: ella estava escaldada de la seva relació anterior i de seguida vaig comprendre que no hauria volgut sentir a parlar en cap moment de possibles plans de matrimoni. Simplement ens passàvem llargues estones enraonant —sobretot ella— i jo em deixava bressolar en la companyia d'una dona tan resoluta que no semblava necessitar la interlocució immediata i constant de la seva parella. Tampoc no es feia l'esquerpa i alguna nit es va quedar a dormir amb mi a la minúscula habitació de casa meva, i jo guardo d'aquelles relacions un bri de passió desconegut i una olor de colònia tirant a herba fresca...

D'aquí, de la presència cada cop mes sovintejada de la Rosalia en la meva vida, van venir de seguida els problemes constructius. Entre altres hàbits, ella i els seus dos fills van prendre el costum de venir a passar a casa meva del Maresme els diumenges al migdia, i de quedar-s'hi després a dinar, cosa que a mi em complaïa enormement, ja que m'evitava l'avorriment habitual dels dies de festa. Però, és clar, tot se'ns feia més just que un pany de cop i, ho reconec, en les dimensions de la meva casa original ningú no s'hi podia moure. Així és que aviat es va començar a parlar —com aquell qui no diu res— de la

necessitat de tirar a terra la cuina americana i de construir-ne una de dimensions convencionals. I per si jo no m'hi mostrava encara gaire decidit —sobretot al començament—, la Rosalia parlava també en aquests casos d'engrandir el dormitori, al mateix temps que em picava l'ullet lluny de la visió dels seus fills. Aleshores jo em deixava endur per la il·lusió d'un desig fugaç i de poder-me trobar amb ella a soles, sense la companyia inevitable d'aquells dos nois tan calladets i aparentment disciplinats.

Les pretensions de la meva parella abastaven realment només la cuina i el dormitori, cosa que va facilitar molt les coses, perquè jo m'hauria resistit més a un replantejament general de tota la finca. I de seguida, sense que ni ens n'adonéssim, ens vam trobar remenant plànols i movent paletes, expandint el vell edifici en el sentit contrari al dipòsit de llenya, sense luxes excessius, però amb l'amplària suficient per poder dinar a la mateixa cuina tots quatre. El solar, no cal dir-ho, va enxiquir-se d'una manera apreciable, però tampoc no era la primera vegada que passava tal cosa. En canvi, els beneficis i les comoditats de l'ampliació van ser evidents de seguida... fins que, al cap d'uns quants mesos, la Rosalia es va encanterinar del responsable d'una oficina de La Caixa i ella i els seus dos fills van anar distanciant les seves visites dels diumenges al Maresme, i van començar a deixar-me molt més sol que abans en una casa pensada per a l'ús de més gent. Però això és llei de vida i jo m'hi vaig adaptar d'una manera resignada, conscient de la dificultat de retenir en el meu niu —per ampliat que fos— una dona molt més bregada i decidida que jo, i que potser ja havia esgotat amb mi tots els seus temes de conversa.

Vaig quedar-me, doncs, tot sol amb el meu gos i amb els meus deutes de les últimes obres i ampliacions, acceptant de relativa mala gana que l'única manera de fer-hi front era deixar-me construir, mitjançant una hipoteca, tot un angle recte del mur del meu solar amb un reguitzell de petits coberts destinats a garatge dels veïns. Així, amb el lloguer dels cotxes —que tenien entrada lliure, des del carrer, cadascun al seu cobert—, vaig poder plantar cara als meus nombrosos deutes procedents d'una cuina on ara menjava tot sol i d'una cambra on tenia un llit de matrimoni on hauríem cabut tres persones. Potser un altre que no fos jo s'hauria pres tota aquesta nova fase de construcció del meu vell solar amb despit, fins i tot amb una ràbia incontenible, però jo havia fet la cuina i el dormitori empès per la plena exaltació amorosa, i si ara havia d'improvisar una solució de compromís per evitar una demanda en el jutjat, una cosa em semblava conseqüència natural de l'altra i no m'hi volia posar pedres al fetge. Oi que m'havia estimat la Rosalia lliurement? Oi que havia decidit engrandir la cuina i el dormitori perquè així ho havia volgut? Oi que, perduda o no la Rosalia, una cosa o altra havia de fer per pagar el que devia als creditors? Doncs ja està, les coses van d'aquesta manera i no com tu voldries, i no serveix de res desesperar-s'hi... Al cap i a la fi, els diners que cobrava dels propietaris dels cotxes eren guanyats tan lícitament com qualssevol altres i aquest darrer afegit forçós de dues llenques de garatges nous tampoc no canviava tant el meu desig de sempre de viure en una casa de gustos senzills.

Però amb una cosa o altra m'havia de fer passar la tristesa que tenia i la meva nova vida solitària. Les hores de lleure i els dies de festa em queien al damunt com una

condemna, i aviat vaig comprendre que hi havia de posar remei si no volia parar boig. I, ves per on, precisament la febre constructora va venir a treure'm de la meva soledat i del meu avorriment, a consolar les meves hores perdudes. Sense acabar de prendre consciència que l'espai físic del meu solar ja gairebé estava completament ocupat, vaig començar a edificar camins i murets que ho relacionaven tot, que omplien uns espais buits que ja cridaven massa l'atenció. Desplegava la meva fantasia i els meus secrets dots d'artista en forma de petites muralles amb merlets i finestres, construïa petits baluards o torricons en els angles morts, cavava petits fossats que s'omplirien d'aigua i ajudarien a delimitar el territori de cada sector edificat de la finca.

Estava tan enfeinat que el temps em passava volant i les penes del cor s'allunyaven en el temps d'una forma ostensible. Tot el dia carretejava pedres, sorra i ciment, demanava parer autoritzat als paletes més experts del poble i consultava les millors enciclopèdies de bricolatge especialitzades en la construcció. Però jo tenia clar que aquell defici d'aquells dies difícils era una febrada per oblidar, per salvar la meva salut mental alterada pel desamor, no pas unes ganes absurdes de complicar-se la vida o d'abandonar els gustos senzills que sempre havia preferit. No hi havia barroquisme volgut en la meva dèria constructora, no hi havia la mania absurda de la gent de fer-se la vida més embolicada i complexa, o més aparent i vistosa davant els ulls dels altres: era, només, la resposta febril d'un cor adolorit, d'un home solitari que havia de compensar d'una manera o altra l'abandonament amb què s'havia trobat quan encara estimava.

Així van passar les setmanes i els mesos i la meva finca es va acabar convertint en una suma d'edificis entrelaçats per muralles i portals d'aspecte medievalitzant. Un dia, quan em vaig adonar que ja no em quedava espai per construir i vaig voler fer-me càrrec de l'abast autèntic de la meva obra constructora, em vaig enfilat dalt de la teulada del meu garatge —que continuava essent la talaia més alta— i vaig quedar completament sorprès. El meu solar ja no hi era. Havia desaparegut ocupat per les edificacions successives que les diverses circumstàncies de la vida —en la seva complexitat— m'havien anat aconsellant: la petita casa originària, la cabanya del gos, el meu garatge, el cobert de la llenya, l'ampliació de la cuina i el dormitori, les dues fileres de garatges, les obres recents... Moments d'eufòria i de fracàs, de tristesa i d'alegria, s'havien traduït en un desgavell constructiu en el qual la meva personalitat no se sabia reconèixer. ¿Com era possible que hagués arribat fins a un extrem com aquell? ¿Quan havia començat a abandonar la fermesa de les meves conviccions, la solidesa reconeguda del meu caràcter, la meva preferència provada per un model de vida lliurement escollit?

Vaig baixar de la teulada fent tentines, i no vaig matar-me perquè Déu no va voler. Estava com embriac, esma-perdut, incapaç de comprendre exactament en quina mena de barreja informe havia convertit el solar dels meus pares. Podia analitzar un per un tots els passos que havia donat, descriure cada intervenció, però no en comprenia la suma, el resultat global. Com era possible?

Aleshores, fora de mi, vaig veure amb tota claredat que havia de fer l'últim pas, completar l'obra empresa,

posar la pedra darrera de l'edifici. Me'n vaig anar al cobert de la llenya, vaig agafar la destal més esmolada i em vaig adreçar amb passos decidits cap a l'últim element ordenat que encara semblava plantar cara, l'únic vestigi sensat que quedava d'aquella pretesa casa de gustos senzills que no havia estat possible: em refereixo al desmai, l'arbre que en la seva feblesa de sempre, en la seva esllanguida presència, havia estat capaç de resistir-ho tot. Només en deu minuts el vaig tenir serrat i estassat en terra.

No m'amoïnava gens ni mica el buit que deixaria. Tenia un parell d'idees clares per ocupar-ne l'espai: o bé hi bastiria jo mateix una torre mestra —que em donaria una esplèndida vista aèria de tot el conjunt— o bé hi faria posar l'antena de la parabòlica per poder veure tots els canals de televisió imaginables...